

Nederland vocht wel degelijk keihard terug

Rotterdam, mei 1940.
Foto ANP

REIN BIJKERK is militair historicus en auteur van *Een korte oorlog* (Ambo-Anthos 2015).

Het was een kansloos gevecht, maar Nederland vocht hard terug tegen de Duitse aanval.

REIN BIJKERK

De meidagen vormen maar een kleine episode in de Tweede Wereldoorlog. Ook binnen het geheel van de bezettingstijd nemen ze een bescheiden plaats in. Buiten de kring van kenners lijkt de herinnering dan ook vervaagd tot enkele trefwoorden - 'de Grebbeberg', 'het bombardement op Rotterdam' - en min of meer clichématige noties over een onvoorbereid land dat slechts kort weerstand bood. Maar dat doet geen recht aan de betekenis, intensiteit én tragiek van de gebeurtenissen.

Op 10 mei 1940 besloot de regering voluit de strijd aan te gaan met de Duitse invallers. Er werd niet voor gekozen, zoals Denemarken een maand eerder had gedaan, zich te beperken tot een kort en min of meer symbolisch verzet. Iets waarop de Duitsers met hun grootschalige luchtlandingsoperatie bij Den Haag wel hadden gehoopt. En toen na enkele dagen duidelijk werd dat de Vesting Holland - grosso modo de huidige Randstad - op het punt stond te vallen, weken koningin en kabinet uit naar Engeland.

Dat gebeurde weliswaar met de nodige verwarring, maar was een cruciale daad: ook na de val van de Vesting Holland zou de strijd dus worden voortgezet. In andere landen werden andere keuzes gemaakt. In België bleef koning Leopold willens en wetens in eigen land, wat hem na de oorlog de troon zou kosten. Frankrijk sloot een akkoord met de Duitsers, alleen de geïsoleerd staande generaal De Gaulle koos ervoor door te vechten. De bereidheid de strijd aan te gaan en door te strijden nadat het eigen grondgebied was veroverd, is voor Nederlands positie en rol tijdens de Tweede Wereldoorlog van grote betekenis geweest.

Tijdens de meidagen is hard gevochten. Rond Den Haag waar de overval op het regeringscentrum werd afgeslagen en de Luftwaffe zware verliezen leed, op en rond de Grebbeberg waar drie dagen een veldslag woedde, in Rotterdam en op een hele reeks andere plekken. Een vastberaden opperbevelhebber Winkelman was ook na het verwoestende bombardement op Rotterdam in eerste instantie niet van zins te capituleren. Er was tussen Rotterdam en Den Haag al een nieuwe verdedigingslinie ingericht. Pas toen vrijwel op hetzelfde moment duidelijk werd dat de Duitsers tevens dreigden met een

grote luchtaanval op Utrecht besloot Winkelman tot overgave, met uitzondering van Zeeland. De intensiteit van de strijd in mei 1940 blijkt eveneens uit de duizenden doden, militairen zowel als burgers, die in enkele dagen tijd vielen. Het was écht oorlog en Nederland beet met inzet van alle militaire middelen van zich af.

De tragiek van de meidagen is dat een kansloos gevecht werd aangegaan. Maar dat is wijsheid achteraf. Bij het uitbreken van de vijandelijkheden was het een niet-irreële veronderstelling dat er flinke hulp van Frankrijk en Groot-Brittannië zou komen. Het was vooraf evenmin irreëel te veronderstellen dat die beide grote mogendheden de aanval op Nederland, België en Noord-Frankrijk zouden kunnen weerstaan. Afgezien van het Duitse overwicht in de lucht lagen de krachtsverhoudingen immers niet ongunstig. Binnen de Duitse militaire leiding heerste dan ook twijfel over de kans van slagen van de door Hitler doorgedrukte 'Westfeldzug'.

Dat de aanval niettemin een groot succes werd, kwam mede door de ernstige strategische en tactische tekortkomingen aan Geallieerde zijde. De Duitse opmars door het moeilijke terrein van de Ardennen werd niet voorzien en er ontbrak merkwaaardigerwijs een strategische reserve aan troepen om er alsnog op te kunnen reageren. Bovendien bleken de Duitsers, anders dan de Geallieerden, zeer bedreven in het gecombineerde gebruik van tanks, gemotoriseerde eenheden en vliegtuigen. Maar de Nederlandse militairen die 75 jaar geleden in de vroege uren van vrijdag 10 mei 1940 de strijd aanbonden met de Duitse invallers konden dit alles niet weten. Zij meenden - en hoopten in elk geval - dat er kans was op succes.